

Γκίκας Χαρδούβελης Παρέμβαση στη «Ν» λίγα 24ωρα πριν από την ψηφοφορία για ΠτΔ

Κίνδυνος Grexit αν επιβληθούν ακραίες αντιευρωπαϊκές φωνές

Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΚΤ ΚΛΕΙΔΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το Grexit δεν υπάρχει πλέον στις κεραίες των Ευρωπαίων εταίρων μας με τη συχνότητα και την ένταση που υπήρχε το 2011 και 2012, αλλά «θα μπορούσε να υποκινηθεί από την Ευρώπη στην περίπτωση που στην Ελλάδα επικρατίσουν ακραίες αντιευρωπαϊκές φωνές» επισημαίνει ο υπουργός Οικονομικών **Γκίκας Χαρδούβελης** σε αποκλειστική του συνέντευξη στη «Ν». Με αφορμή την πρώτη ψηφοφορία, την Τετάρτη, για την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας, ο υπουργός Οικονομικών εκτιμά πως το σενάριο εκλογής Προέδρου τον Δεκέμβριο θα σημάνει την αντιστροφή του κλίματος της τελευταίας εβδομάδας στις αγορές και την οικονομία με την αποκατάσταση της σταθερότητας και σε ένα σταθερό περιβάλλον βλέπει αύξηση των επενδυτικού ενδιαφέροντος για την Ελλάδα, τόνωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και σταδιακή μείωση της ανεργίας. >6-7

Γκίκας Χαρδούβελης
υπουργός Οικονομικών

Η διαπραγμάτευση κλείνει τον Ιανουάριο αν εκλεγεί Πρόεδρος

Ο κ. **Χαρδούβελης** εκτιμά πως το σενάριο εκλογής Προέδρου τον Δεκέμβριο θα σημάνει την αντιστροφή του αρνητικού κλίματος στις αγορές, αποκατάσταση της σταθερότητας και αύξηση των επενδύσεων. Στο σενάριο αυτό η τρέχουσα επιστροφή στις 10 Ιανουαρίου με στόχο τη συμφωνία έως το Ευρογρουπ της 26ης Ιανουαρίου. Η μη εκλογή Προέδρου θα παρατείνει την αβεβαιότητα, θα φρενάρει την ανάπτυξη και «για ένα χρονικό διάστημα έως δύο μηνών ίσως δημιουργηθούν περαιτέρω εντάσεις και αντισυζήτες», ενώ χαρακτηρίζει «κλειδί» τη στάση της ΕΚΤ, δεδομένης της εξάρτησης των ελληνικών τραπεζών. Επιβεβαιώνει, επίσης, πως συζητείται με τους δαναστές η μετατροπή των υπολειπόμενων δόσεων από το ΔΝΤ σε προληπτική γραμμή στήριξης, παράλληλη με εκείνη της Ευρωζώνης.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Γκίκας
ΧαρδούβεληςΟ υπουργός Οικονομικών
μιλάει στη «Ν»Στον Πάνο Κακούρη
pkak@naftemporiki.gr

Η διαπραγμάτευση κλείνει τον Ιανουάριο αν εκλεγεί ΠτΔ

Ο υπουργός Οικονομικών μιλάει για την επερχόμενη ψηφοφορία και τα σενάρια εκλογής ή μη Προέδρου της Δημοκρατίας, την πολιτική αβεβαιότητα και το ενδεχόμενο GREXIT, τη διαπραγμάτευση με την τρόικα και τη «νέα» σχέση με τους δανειστές, το δημόσιο χρέος και τους στόχους για το πλεόνασμα, ενώ επιχειρεί να δώσει μια ημερομηνία λήξης της λιτότητας.

Το GREXIT δεν υπάρχει πλέον στις κεραίες των Ευρωπαίων εταίρων μας με τη συχνότητα και την ένταση που υπήρχε το 2011 και 2012, αλλά «θα μπορούσε να υποκινήθει από την Ευρώπη στην περίπτωση που στην Ελλάδα επικρατίσουν ακραίες αντιευρωπαϊκές φωνές» επισημαίνει ο υπουργός Οικονομικών **Γκίκας Χαρδούβελης** σε αποκλειστική του συνέντευξη τη «Ν». Τονίζει παράλληλα πως το GREXIT ήδη «υπάρχει στην ημιόλογηση των αγορών» και πως δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως διαπραγματευτικό όπλο από αυτούς «που έχουν σπρώξει τη σημαία εναντίον των εταίρων και δανειστών μας», καθώς οι υπόλοιπες χώρες έχουν πλέον οχυρωθεί απέναντι στο ενδεχόμενο της αποχώρησής της Ελλάδας από το ευρώ.

Με αφορμή την ιερώτη ψηφοφορία, την Τετάρτη, για την εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας, ο υπουργός Οικονομικών εκτιμά πως το σενάριο εκλογής Προέδρου τον Δεκέμβριο θα σημάνει την αντιστροφή του κλίματος της τελευταίας εβδομάδας στις αγορές και την οικονομία με την αποκατάσταση της σταθερότητας και σε ένα σταθερό περιβάλλον, βλέπει αύξηση των επενδυτικών ενδιαφερόντων για την Ελλάδα, τόνωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και σταδιακή μείωση της ανεργίας.

Αντίθετα, σημειώνει πως το σενάριο μη εκλογής Προέδρου τον Δεκέμβριο θα παρατείνει την αβεβαιότητα και «για ένα χρονικό διάστημα έως δύο μηνών ίσως δημιουργηθούν περαιτέρω εντάσεις και ανησυχίες». Εκτιμά πως το σενάριο μη εκλογής Προέδρου τον Δεκέμβριο, ακόμα και αν επιφέρει μόνο καθυστέρηση στις οικονομικές αποφάσεις των ιδιωτών, θα φρενάρει και τον εκτιμώμενο ρυθμό ανάπτυξης, σε σχέση με το σενάριο εκλογής Προέδρου.

Επίσης, εφιστά την προσοχή, για την περίοδο αβεβαιότητας, στη συμπεριφορά της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, υπενθυμίζοντας την εξάρτηση των ελληνικών τραπεζών μέσω των δανείων που έχουν λάβει και τονίζει πως, χωρίς αυτούς τους πόρους, οι εγχώριες τραπεζές θα αναγκαστούν να μειώσουν τις χορηγήσεις τους και μάλιστα απότομα.

Εάν εκλεγεί Πρόεδρος της Δημοκρατίας, η τρόικα επιστρέφει στις 10 Ιανουαρίου με στόχο τη συμφωνία έως το Eurogroup της 26ης Ιανουαρίου.

Επιβεβαιώνει πως συζητείται η μετατροπή των υπολειπόμενων δόσεων από το ΔΝΤ σε προληπτική γραμμή στήριξης, παράλληλα με εκείνη της Ευρωζώνης.

Αναφέρει ακόμη πως στην κατάλληλη στιγμή και «σε συνάρτηση της διαπραγματευτικής μας πειθούς και δύναμης», θα θεθεί και ζήτημα μείωσης των υψηλών στόχων για τα πρωτογενή πλεονάσματα των ετιόμενων ετών.

Εκπαιγναικά από την πίεση των αγορών την προηγούμενη εβδομάδα;
«Από την πρώτη ομιλία μου στη Βουλή, το καλοκαίρι, τόνισα ότι η πολιτική αβεβαιότητα είναι ο μεγαλύτερος αρνητικός παράγοντας για την οικονομία και ζήτηση συναίεση των πολιτικών δυνάμεων ώστε να ελαχιστοποιηθεί. Εκτοτε η πολιτική αβεβαιότητα χαρακτηρίζει το υποβάθρο στο οποίο λαμβανόνταν οι οικονομικές αποφάσεις του ιδιωτικού τομέα, χωρίς όμως να αποθαρρύνει τους περισσότερους αισθητικούς από το να προχωρήσουν σε επενδύσεις στη χώρα μας. Η αβεβαιότητα έγινε ιδιαίτερα εμφανής και στους μη ειδικούς την προηγούμενη εβδομάδα, μετά την επιστροφή της εκλογής Προέδρου της

Δημοκρατίας και την άμεση πτώση των αγορών. Η πτώση δεν αποτελεί ιδιαίτερη εκπλήξη, αφού η αβεβαιότητα που μας ταλαιπωρούσε επί μακρόν, το μέγεθος και οι επιπτώσεις της μπήκαν στο μικροσκοπιο των πολιτών, των αναλυτών και των αγορών. Η επίπτωση εκλογής Προέδρου αποσαφηνίζει το χρονοδιάγραμμα στο πολιτικό τοπίο και, στην πραγματικότητα, βοηθάει και δεν επιδεινώνει την οικονομική συγκυρία, αφού όσο νωρίτερα λήξει η αβεβαιότητα τόσο πιο ευεργετικό το αποτέλεσμα για την οικονομία».

Μεταυριο ξεκινά η διαδικασία εκλογής Προέδρου της Δημοκρατίας και τα ενδεχόμενα μέχρι τις 29 Δεκεμβρίου είναι δυο. Είτε εκλεγεται ο κ. Δημάς, είτε δεν συγκεντρώνει τους «180» και πάμε σε πρόωρες εκλογές. Τι θα σημαίνει αυτό για την οικονομία;

«Το σενάριο εκλογής Προέδρου τον Δεκέμβριο θα σημάνει την αντιστροφή του κλίματος της τελευταίας εβδομάδας στις αγορές και την οικονομία, με την αποκατάσταση της σταθερότητας. Η αστάθεια, όπως είπα, υπήρξε η βασική αιτία για την επιδείνωση του κλίματος στο Χρηματιστήριο και για την αύξηση των περιθωρίων επιτοκίων (spreads). Επομένως, ευλογα περιμένει κανείς, εφόσον εφορμηθούν το κλίμα, τις αντίθετες εξελίξεις, με μείωση των περιθωρίων επιτο-

κίων των ελληνικών ομολόγων, με συνακόλουθη μείωση των επιτοκίων δανεισμού των ιδιωτών και των επιχειρήσεων και αναβάθμιση της χώρας από τους αξιολογικούς οίκους.

Σε μια δεύτερη φάση, σε σταθερό περιβάλλον θα δούμε αύξηση του ενδιαφέροντος επενδύσεων στην Ελλάδα, τόνωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, αύξηση των προσλήψεων στον ιδιωτικό τομέα με συνεπαγόμενη σταδιακή μείωση της ανεργίας, και γενικότερα ενανέναντο κύκλο που διαρκώς θα επιβεβαιώνεται και θα επαυξάνεται στη διάρκεια του νέου έτους. Οι σημερινές προβλέψεις για ανάπτυξη έως 3% το 2015 ενδέχεται να αποδειχτούν συντηρητικές σε σχέση με αυτό που θα επιβλεπεί μετά την απελευθέρωση από την πολιτική αβεβαιότητα στο βαθμό που θα συνεχίζονται οι μεταρρυθμίσεις. Ετσι, η σχέση με τους δανειστές θα αλλάξει σελίδα και η οικονομία μπορεί να ξεκινήσει μια νέα πορεία σε πιο στέρεα βάση.

Το σενάριο μη εκλογής Προέδρου τον Δεκέμβριο θα παρατείνει την αβεβαιότητα για την οικονομική πολιτική του 2015 και για τη σχέση μας με τους Ευρωπαίους εταίρους μας. Για ένα χρονικό διάστημα έως δύο μηνών ίσως δημιουργηθούν περαιτέρω εντάσεις και ανησυχίες. Στο τέλος, βέβαια, το πολιτικό σύστημα και η κατάσταση θα καταλήξει. Θα καταλήξει σε μια συγκεκριμένη οικονομική πολιτική. Αυτή η οικονομική πολιτική είναι δύσκολο να περιγραφεί σήμερα με ακρίβεια, αφού θα είναι συνάρτηση των πολιτικών δυνάμεων που θα επικρατήσουν, καθώς και των περιορισμών που επιβάλλει η αναγκαιότητα χρηματοδότησης της οικονομίας. Είναι πολλαπλά τα υποσενάρια. Συνολικά, όμως, το σενάριο μη εκλογής Προέδρου τον Δεκέμβριο, ακόμα και αν επιφέρει μόνο καθυστέρηση στις οικονομικές αποφάσεις των ιδιωτών, θα συνοδεύεται από μικρότερο ρυθμό ανάπτυξης το 2015 σε σχέση με το προηγούμενο σενάριο εκλογής Προέδρου».

Στην περίπτωση που οδηγηθούμε σε εκλογές τον Ιανουάριο ή τον Φεβρουάριο, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου βλέπετε να υπάρχουν κλυδωνισμοί στην οικονομία και σε ποιους τομείς;

«Οι κλυδωνισμοί θα είναι συνάρτηση της οξύτητας των τοποθετήσεων των αντιμαχόμενων πολιτικών δυνάμεων, καθώς και του τρόπου πρόσληψης αυτών των τοποθετήσεων στο εξωτερικό περιβάλλον. Η αντιπαράθεση αποφασών είναι μέρος της δημοκρατίας. Η υπέρτερη αντιπαράθεση, όμως, μπορεί να οδηγήσει σε εκτροχές, σε έωλες θέσεις και απόψεις που δεν στηρίζονται στην πραγματικότητα και τη δυνατότητα της οικονομίας μας να αντέξει πόρους.

Εμείς, ως υπουργείο, λειτουργούμε με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον και πέραν σκοπιμοτήτων. Προετοιμαζόμαστε και θα αντέξουμε τους κλυδωνισμούς, αλλά, συγχρόνως, είναι αναγκαίο όλο το φάσμα του πολιτικού συστήματος να μην τρέφεται από αυταπάτες και να κατανοήσει τους περιορισμούς που πηγάζουν από τις δυσκολίες χρηματοδότησης της οικονομίας».

Ποιο είναι αυτό το πρόβλημα χρηματοδότησης της οικονομίας;

«Θυμίζω ότι δεν εκλέγεται η διαπραγμάτευση με τους δανειστές. Αν εκλεγεί Πρόεδρος Δημοκρατίας τον Δεκέμβριο, η διαπραγμάτευση αναμένεται να κλείσει τέλη Ιανουαρίου και να ξεκινήσουν να εισρέουν στα κρατικά ταμεία πόροι έως 7 δισ. ευρώ από τον Φεβρουάριο. Εάν, όμως, δεν υπάρχει κυβέρνηση για να κλείσει τη διαπραγμάτευση, θα υπάρξει σημαντικό χρηματοδοτικό έλλειμμα. Πολλώ δε μάλλον αν προκύψει κυβέρνηση η οποία επιλέξει τη ρήξη με τους Ευρωπαίους εταίρους μας. Το έλλειμμα αυτό είναι διαχειρίσιμο έως τον Φεβρουάριο, αλλά όχι τόσο εύκολο στη συνέχεια, διότι από τον Μάρτιο οι ανάγκες διογκώνονται».

Δεν αντέχουν...

Τι απαντάτε στους πολίτες που δεν αντέχουν άλλα μέτρα και αυτό εκδηλώνεται με την αύξηση των χρεών προς το Δημόσιο, τις τραπεζές, τα Ταμεία. Μπορείτε να δώσετε μια ημερομηνία λήξης της λιτότητας;

«Είναι γεγονός ότι οι πολίτες δεν αντέχουν άλλα νέα μέτρα. Αυτό πιστεύω ότι σταδιακά το καταλαβαίνουν και οι δανειστές μας. Το 2015, όμως, αναμένεται να είναι έτος υψηλής ανάπτυξης. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει ότι τελειώσαν τα προβλήματα για τον πολίτη, ότι βρισκόμαστε ξανά πίσω στο 2007, πριν από τη διεθνή και ελληνική κρίση. Στα επτά αυτά χρόνια χάσαμε το 26% της οικονομικής δραστηριότητας. Αυτά δεν αναπληρώνονται σε ένα χρόνο, με ένα ρυθμό ανάπτυξης 3%. Η ανεργία δεν θα πέσει ξαφνικά σε μονοψήφιο νούμερο, ούτε τα παιδιά μας, μετά το

πανεπιστήμιο ή την τεχνικά σχολή, θα γίνουν ανάργιστοι από τις εγχώριες επιχειρήσεις. Θα υπάρχει βελτίωση, αλλά σταδιακή. Θα χρειαστεί σειρά ετών με υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης ώστε να ισχυριστούμε ότι ανακτήσαμε αυτό που είχαμε στο παρελθόν, αλλά χωρίς δανεικά πλεόν, μόνο με τις δικές μας δυνάμεις, με οικονομία που στηρίζεται σε σταθερά θεμέλια.

Χρειάζεται καθαρή στόχευση, σταθερότητα, υπομονή και επιμονή για να επισυλωθούν οι πληγές δεκαετιών στην εγχώρια παραγωγή, στον εγχώριο ανταγωνισμό, στη λειτουργία του κράτους, στους θεσμούς, όπως η φορολογία ή η δικαιοσύνη. Και βέβαια πρέπει να αποφύγουμε υποτροπές. Όμως, μπορούμε να τα πετύχουμε σε έναν μελλοντικό αλλά ορατό χρονικό ορίζοντα».

» Το GREXIT θα μπορούσε να υποκινηθεί από την Ευρώπη στην περίπτωση που στην Ελλάδα επικρατήσουν ακραίες αντι-ευρωπαϊκές φωνές. Αλλιώς, ήδη υπάρχει στην τιμολόγηση των αγορών, ενώ δεν μπορεί πλέον να χρησιμοποιηθεί ως διαπραγματευτικό όπλο, καθώς οι υπόλοιπες χώρες έχουν οχυρωθεί απέναντι στο ενδεχόμενο της αποχώρησης της Ελλάδας από το ευρώ.

Και οι πόροι, γενικότερα, έρχονται είτε από τους εταίρους-ας μην τρέφουμε αυτιάειες ότι θα βρεθούν άλλες χώρες να μας δανειστούν είτε από τις αγορές. Τέλεια και παύλα. Και για να πιστούν οι εταίροι και οι αγορές να μας δανειστούν θα πρέπει να ακολουθούμε μια συνετή οικονομική διαχείριση. Εκτός αν αποφασίσει κάποιος ότι δεν χρειάζεται τους πόρους, περικόπτοντας απότομα τις δαπάνες, δηλαδή μισθούς και συντάξεις, ή επιβάλλοντας έκτακτους υπέρμετρους φόρους. Μια κοινωνία, όμως, στα όριά της θα είναι δύσκολο να αποδεχτεί κάτι τέτοιο. Κατά συνέπεια η εξεύρεση πόρων μέσω των εταίρων ή των αγορών με μια αναγκαστικά συνετή οικονομική πολιτική μου φαίνεται ως η μόνη διεξόδος.

Βλέπετε και άλλους περιορισμούς στο πρώτο τρίμηνο του 2015...

«Ένα δεύτερο στοιχείο που πρέπει να συνεκτιμηθεί είναι η συμπεριφορά της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ). Θυμίζω ότι το τραπεζικό σύστημα χορηγεί περίπου 45 δισ. ευρώ δανείων παραπάνω από τις καταθέσεις που έχει. Το χάσμα αυτό το αναπληρώνει η ΕΚΤ με δικά της δάνεια προς το τραπεζικό μας σύστημα. Χωρίς αυτά τα δάνεια, αλλά και τα υπόλοιπα εργαλεία που έχει θέσει η ΕΚΤ στη διάθεση των τραπεζών των χωρών-μελών της Ευρωζώνης τους τελευταίους μήνες, οι εγχώριες τράπεζες θα αναγκαστούν να μειώσουν τις χορηγήσεις τους και μάλιστα απότομα, αναστρέφοντας τη σταθεροποίηση και σταδιακά ανάπτυξη που ξεκίνησε από το δεύτερο τρίμηνο του 2014.

Κατά συνέπεια, η συμπεριφορά της ΕΚΤ αποτελεί κλειδί για την οικονομική μας πορεία το 2015, ίσως το σημαντικότερο. Μάλιστα, ενώ τα υπόλοιπα μέλη της Ευρωζώνης αναμένουν από την ΕΚΤ να προχωρήσει σε ποσοτική χαλάρωση στις αρχές του 2015, εμείς εδώ πιθανόν να έχουμε μπροστά μας ακόμη και το ενδεχόμενο της διακοπής παροχής ρευστότητας. Πιστεύω ότι η καιάνοση των παραπάνω από όλο το φάσμα του πολιτικού συστήματος, από μόνη της, θα αποκλείσει οποιαδήποτε διάθεση για πολιτικο-οικονομικούς λεονταρισμούς ή μονομερείς ενέργειες».

Η αίσθηση που έχει δημιουργηθεί είναι πως η χώρα οδηγείται σε εκλογές επειδή η τρόικα ζητεί πρόσθετα μέτρα, πέραν εκείνων που προτείνατε με το γνωστό e-mail, διακορευτικά θα είχε κλείσει η συμφωνία. Πού βρίσκεται η αλήθεια; Θα επιστρέψει η τρόικα;
 «Σε μια διαπραγμάτευση υπάρχουν πολλές απόψεις και οι συζητήσεις αποκινούν τη δική τους δυναμική. Ιδιαίτερα η πλευρά των δανειστών αποτελείται από τρεις οργανισμούς, που δεν συμφωνούν

πάντοτε και με ακρίβεια μεταξύ τους σε όλα τα σημεία. Βρεθήκαμε σε μια τέτοια περίπτωση και αποφασίσαμε να επισπεύσουμε την εκλογική Προέγερση, ώστε να αρθούν όλες οι αβεβαιότητες και να επτακινωθεί η σύγκλιση απόψεων. Εφόσον εκλεγεί Πρόεδρος τον Δεκέμβριο, η τρόικα θα επιστρέψει γύρω στις 10 Ιανουαρίου και ελπίζουμε να έχουμε φτάσει σε συμφωνία πριν από το Ευρογρουπ στις 26 Ιανουαρίου».

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά της «νέας σχέσης» με τους εταίρους, από τον Μάρτιο, εφόσον βεβαίον στο μεταξύ ολοκληρωθεί η διαπραγματευτική;

«Η σχέση με τους Ευρωπαίους θα καθορισθεί μέσω του προληπτικού προγράμματος στήριξης (ECCL). Οι ακριβείς λεπτομέρειες δεν έχουν ακόμα καθορισθεί. Θα είναι, όμως, μια πιο χαλαρή σχέση συγκρινόμενη με το παρελθόν και το σήμερα, και σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές διαδικασίες που ισχύουν και για τα υπόλοιπα κράτη-μέλη. Για παράδειγμα, δεν θα υπάρχει πρόγραμμα ούτε 800 δράσεις, όπως σήμερα. Θα υπάρχουν, βεβαίως, κάποιες υποχρεώσεις-όρσημα, οι περισσότερες από τις οποίες θα μπορούσαν να υλοποιηθούν με δράσεις που εμείς επιλέγουμε μέσω του δικού μας προγράμματος οικονομικής ανάπτυξης. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι το βασικό μας αναπτυξιακό εργαλείο και έχουμε συγκεκριμένο σχέδιο πώς θα προχωρήσουμε».

Ο εκρόσωσης του ΔΝΤ είναι πρόσφατα πως η Ελλάδα συζητεί να μετατραπούν οι υπολειπόμενες δόσεις από το Ταμείο σε προληπτική γραμμή στήριξης, παράλληλη με εκείνη του EFSF/ESM. Είναι έτσι; Ή πράγματι, μια αντίστοιχη προληπτική σχέση με το ΔΝΤ είναι πιθανή, με αντίστοιχα πιο ευελικτικές όρους.

Το πρόγραμμα οικονομικής πολιτικής, το μνημόνιο που λέμε, προβλέπει υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα στα επόμενα χρόνια, για τα οποία από το 2016 και μετά ο πήχας ανεβαίνει στο 4,5% του ΑΕΠ ή σε ποσά περίπου 9 δισ. ευρώ. Πρόκειται για έναν στόχο που θα μονιμοποιήσει τις πιέσεις στη δημοσιονομική πολιτική. Έχετε συζητήσει με την τρόικα ή προτίθεστε να συζητήσετε να χαμηλώσει ο πήχας;
 «Το ύψος των πρωτογενών πλεονασμάτων στο μέλλον είναι ένα θέμα σημαντικό, διότι επηρεάζει τη βιωσιμότητα του χρέους μέσω δύο καναλιών. Το πρώτο κανάλι είναι η απευθείας επίδραση στη μείωση του ονομαστικού χρέους. Το δεύτερο κανάλι είναι η αρνητική επίδραση-τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα-στον ρυθμό ανάπτυξης και

Κίνδυνος Grexit

Σας ακούω ανήσυχος και με αφορμή και διάφορα δημοσιεύματα από το εξωτερικό, σας ερωτώ, πιστεύετε ότι υπάρχει ακόμη ο κίνδυνος του GREXIT;

«Η ανησυχία μου πηγάζει από τον ρόλο μου ως εγγυητή της ομαλής χρηματοδότησης του κράτους και της σταθερότητας της οικονομίας. Πρέπει να εξετάζω κάθε αρνητικό σενάριο, όσο απίθανο και αν φαίνεται. Και σε μια εκλογική διαμάχη, πολλά ατυχήματα θα μπορούσαν να συμβούν και καλό είναι να προνοήσουμε ώστε να αποφευχθούν.

Το GREXIT δεν υπάρχει πλέον στις κεραίες των Ευρωπαίων εταίρων μας με τη συχνότητα και την ένταση που υπήρχε το 2011 και το 2012. Τουλάχιστον στους υπουργούς Οικονομικών του Ευρογρουπ, που εγώ γνωρίζω και που τελικά θα πάρουν την απόφαση. Ούτε υπάρχει στις κεραίες της πλειονότητας του δικού μας πολιτικού συστήματος. Συζητείται, όμως, ακόμα από πολλούς, κυρίως στην Ελλάδα. Επίσης, εξακολουθεί να ημολογείται στα περιθώρια επιστημονικών ελληνικών ομιλοδών. Οι αγορές κάπκαν μια φορά επενδύοντας σε ελληνικά ομόλογα και θα χρειαστεί χρόνος να τις πείσουμε για τη νέα αξιοπιστία μας. Και σίγουρα, οι

συζητήσεις για ενδεχόμενες μονομερείς ενέργειες από τη δική μας πλευρά δεν βοηθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Ένας λόγος που δεν βλέπω το GREXIT ως πιθανό σενάριο-παρά το γεγονός ότι υπάρχει στην τιμολόγηση των αγορών-είναι ότι δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως διαπραγματευτικό όπλο από αυτούς που έχουν σπρώξει τη σημαία εναντίον των εταίρων και δανειστών μας, εάν και εφόσον βρεθούν σε θέση να διαπραγματευτούν. Κι αυτό διότι σε σχέση με το 2012, οι υπόλοιπες χώρες έχουν πλέον οχυρωθεί απέναντι στο ενδεχόμενο της δικής μας αποχώρησης από το ευρώ. Αυτό φάνηκε και από την έλλειψη ισχυρής αντίδρασης των υπόλοιπων ευρωπαϊκών περιθωρίων επιτοκίου την προηγούμενη εβδομάδα. Αν, λοιπόν, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως διαπραγματευτικό όπλο, η λογική λέει ότι δεν θα ακολουθηθούν και τυχοδιωκτικές πολιτικές που ρισκάρουν το GREXIT από πλευράς μας, διότι οι μόνοι που μπορεί να πληγούν είμαστε αποκλειστικά εμείς. Βέβαια το GREXIT θα μπορούσε να υποκινηθεί από την Ευρώπη στην περίπτωση που στην Ελλάδα επικρατήσουν ακραίες αντιευρωπαϊκές φωνές».

κατά συνέπεια στο ύψος του επίσιου ΑΕΠ, που βρίσκεται στον παρονομαστή του κλάσματος Χρέος/ΑΕΠ. Συνεπώς, τα δύο κινέλια για ένα χρονικό διάστημα ειθδρούν προς αντίθετες κατευθύνσεις ως προς τη βιωσιμότητα του χρέους και είναι σημαντικό να συμφωνηθεί από όλες τις πλευρές, στην κατάλληλη χρονική στιγμή, το σωστό ύψος αυτού του πρωτογενούς πλεονάματος, ώστε να μην παρεμποδιστεί η αναπτυξιακή πορεία της χώρας, που έχει και την προτεραιότητα. Αυτή η κατάλληλη χρονική στιγμή είναι συνάρτηση της διαπραγματευτικής μας πειθούς και δύναμης-είναι ένα θέμα που με απασχολεί που με τη σειρά τους εξαρτώνται από πολλαπλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων η πολιτική σταθερότητα κατέχει πρωταγωνιστικό ρόλο».

Το δημόσιο χρέος στο ύψος που βρίσκεται σήμερα, 178% του ΑΕΠ, είναι βιωσιμο χωρίς νέα μέτρα από τους εταίρους;

«Είναι παραπλανητικό να μετρούμε το χρέος αποκλειστικά ως απόλο ποσοστό του ΑΕΠ και να μη λαμβάνουμε υπόψη ούτε τον χρόνο αποπληρωμής του κεφαλαίου ούτε το επίσιο επιτοκιακό κόστος του. Και τα δύο είναι πολύ ευνοϊκά για τη χώρα μας. Ο χρόνος αποπληρωμής είναι πολύ μεγάλος και τα επιτόκια πολύ χαμηλά. Το χαμηλό ύψος των επιτοκίων σε συνδυασμό με το ότι δεν υπάρχουν λήξεις πριν το 2022, σημαίνουν ότι η επίσια χρηματοοικονομική επιβάρυνση είναι πολύ μικρότερη από αυτή που είχαμε προ κρίσεως. Το χρέος, με άλλα λόγια, δεν αποτελεί εστία άμεσης πίεσης στην οικονομική πολιτική. Μπορούμε να διαπραγματευτούμε τους όρους του με μεγαλύτερη άνεση».

[ISID:9108597]